

Sala Beckett
Obrador Internacional
de Dramatúrgia

***La balada dels
històrics anònims***

d'Ivan Fox i

Anton Tarradellas

Traducció d'Ivan Fox

Direcció: Julie Annen

Del 07/06/2012 al 24/06/2012

Fitxa artística:

La balada dels històrics anònims

del 07/06/2012 al 24/06/2012

Idea original: Ivan Fox

Text: Ivan Fox i Anton Tarradellas

Traducció: Ivan Fox

Direcció: Julie Annen

Intèrprets: Anton Tarradellas i Ivan Fox

Il·luminació: David Jans

Supervisió versió catalana: Anna Tribó

Col·laboració artística: Lisou de Henau i Peter Palasthy

Durada: 1 h 15 min

Estrena: dijous 7 de juny a les 21:30h

Funcions i horaris: Del 7 al 24 de juny; dimecres a les 22h, de dijous a dissabte a les 21:30h i diumenge a les 18:30h.

Una coproducció de Ça t'as vu! Productions i La Charge du Rhinocéros

Amb l'ajut del Ministère de la Communauté Française de Belgique - Service du Théâtre

Escrit amb el suport de les Bourses d'aide à l'écriture de la SACD Belgique i de l'Arxiu Montserrat Tarradellas

Presentació:

Abril del 1939. Al final de la guerra civil, un home pren el camí de l'exili carregat amb una relíquia preciosa: el cor embalsamat de Francesc Macià. Uns mesos més tard esclata la segona guerra mundial i, amb ella, l'interminable processó de milers i milers de refugiats. L'home travessarà llavors Europa amb el seu fotut paquet, a peu, en tren, en cotxe, fent passar la relíquia per un assortiment de formatges. D'Espanya a Bèlgica passant per França i Suïssa, en el camí del cor d'en Macià s'hi creuaran altres destins: els de celebritats del moment fugint de la puixança del feixisme i els de ciutadans anònims que, encarant el conflicte del segle XX, li confiaren la decisió que han pres: resistir o fugir.

Ivan Fox i Anton Tarradellas tenen tots dos una forta afinitat amb el tema. El primer és descendent d'anarquistes republicans que van combatre el feixisme durant els quaranta anys de la dictadura. Anton Tarradellas, per la seva banda, és el nét de l'home que va portar la relíquia a través d'Europa durant aquests quaranta anys i que va acabar esdevenint, a més a més, president de la Generalitat: Josep Tarradellas. Aquesta és la raó per la qual han tingut accés, entre altres, a l'Arxiu Montserrat Tarradellas, que els ha permès de desenterrar algunes anècdotes oblidades dels temps de l'exili: de les més fortes a les més estranyes, divertides, emocionants...

Aquestes històries arreplegades, ajuntades, com un trencaclosques que va prenent forma a poc a poc, completen aquesta epopeia cardíaca oferint-nos una mirada que interpel·la sobre la nostra generació. Perquè, de fet, seguint les aventures del cor d'en Macià, el que fan és nodrir una reflexió sobre el present. Quin valor donem als nostres combats d'avui? Fins on estem disposats a portar-los?

Una història de cor

És una història de cor. El cor que batejava al pit d'un home del segle passat. El pit d'un polític republicà que va declarar el naixement de l'estat català l'abril de 1931. Francesc Macià. Un home de principis a qui el seu poble va donar el rang d'heroi nacional fins al punt que, a la seva mort el 1933 a Barcelona, el seu cor fou posat en una urna amb formol i segellat amb plom per a l'eternitat. Urna que, com a relíquia que simbolitza la voluntat inalienable de lluitar pels drets d'un poble, fou confiada al Conseller d'Economia Josep Tarradellas a l'hora de l'exili. L'urna amb el cor del president, sovint destorb, a vegades venerada, encetarà un llarg periple per la Història i la geografia del segle XX.

Un periple que comença amb la desfeta. La desfeta del camp republicà vençut per les tropes de Franco. Com milers de combatents, de dones, de vells i d'infants, aquest cor preciós travessa els Pirineus fugint de les represàlies feixistes i esdevé així un «refugiat». Al sud de França coneix l'horror del camp de concentració d'Argelès. Gairebé simultàniament esclata la segona guerra mundial i el cor entra en la clandestinitat. Se'l confia a la dona del Conseller d'Economia que el farà escapar de les urpes de la policia del règim de Vichy. En mans d'aquesta dona, conservat dins la seva urna de plom de 15 quilos, rodarà pels camins de la França ocupada. També el farà escapar d'un control de la Gestapo fent-lo passar per un assortiment de formatges... A les golfes dels uns, als soterranis dels altres, dins dels cotxes de gent més o menys recomanable, el cor del president creuarà la ruta d'una multitud de personatges víctimes dels turments de la guerra i de la postguerra: prop de Toulouse creuarà una família jueva fugint d'un tren amb destí a Auschwitz. A Lausana intentaran, en debades, confiar-lo a un banquer suís que sembla menys escrupolós a l'hora de jutjar els orígens de la seva fortuna inesperada. Més al nord, veurà passar un nen belga resistent que travessarà a peu el seu "pla país" fugint de l'exèrcit alemany. També es creuarà amb homes il·lustres com el pensador alemany Walter Benjamin que, per salvar la seva pell i el seu últim manuscrit, farà, en sentit contrari, el camí dels Pirineus cap a Portbou.

A la fi de la segona guerra mundial, el cor acabarà a la caixa forta de la Banca de Tours, a l'oest de França. Hi passarà unes quantes dècades esperant que el vell "caudillo" que l'havia fet fugir del país es digni a morir.

Després de quaranta anys de peregrinacions, encetarà el seu últim viatge: el del retorn cap al seu propietari, enterrat al cementiri de Montjuïc. Un últim viatge ple d'emoció durant el qual l'antic ministre esdevingut president el tornarà a fer passar la frontera com a... assortiment de formatges.

Avui que el cor ha trobat el seu indret definitiu, al costat del cos de Macià, el nét del president que va tornar a Catalunya i el fill d'aquells de la família que el van venir a rebre expliquen aquesta epopeia.

En forma de balada, ens proposen un viatge a través de les fronteres i de les dècades i seguir el destí d'aquells que han transportat el cor o dels que han creuat el seu camí per casualitat o per necessitat. Cadascun dels personatges ens lliurarà el seu testimoni o una anècdota.

Totes són vertaderes, començant per la del cor. Però aquesta història és també un pretext per recordar una època que va marcar el segle passat i la influència de la qual, pensem, és encara molt present avui en dia.

El cor d'en Macià és doncs el protagonista de la nostra balada. Exiliat del seu cos i del seu país pel feixisme i la intolerància, actua com un revelador. Treu a la llum els relats de vida que hem collit al llarg de la creació del text: documents d'arxius, testimonis de supervivents d'ambdues guerres, històries de família, secrets de pobles, records de la nostra infància... Com en un trencaclosques que pren forma a poc a poc, cada anècdota completa un forat de l'epopeia cardíaca i ens ofereix una visió personal de la vida d'aquell que l'explica. Car, finalment, seguint les aventures del cor d'en Macià el que volem és nodrir la reflexió sobre el present: quin és el valor del nostre combat avui dia? Qui, com els nostres pares i avis, està convençut fins al punt de poder morir pels seus ideals?

La posada en escena de Julie Annen es despullada, sense artificis, com l'aspecte fragmentat del text que ens lliura pedaços d'història desendregats, plens de forats, revelant-nos així la dimensió misteriosa per a suscitar la imaginació de l'espectador. Els relats de cada personatge i llurs veus fugitives són portats per la interpretació dels dos actors. Ivan Fox i Anton Tarradellas tenen una gran afinitat amb el subjecte de l'obra. Tots dos són fills de catalans combatents i el segon és, a més, nét del president exiliat, estatut que li dóna accés privilegiat a arxius històrics i memòries de tresors de la història caiguts gairebé al pou de l'oblit. Entre tots dos fan entrar en joc la trentena de personatges de l'espectacle a la recerca d'un resultat senzill, brut i subratllant sobretot la dimensió popular de l'obra. Una balada a múltiples veus que ens conta una gran aventura humana esclatada per la desventura dels esdeveniments i reforjada aquí per la força del teatre.

L'escenografia es basa, també, en la voluntat de subratllar el discurs dels històrics anònims. Així doncs, tots dos actors evolucionen dins d'un espai constituït per elements dispersos que ens recorden el taller d'un artista, un 'taller d'històries': caixes de fusta, un torn d'escultor, un cavallet, una tela blanca, uns pots de vidre. Cadascun d'aquests elements és utilitzat pels actors a l'hora d'explicar llurs anècdotes, desviant-los, quan cal, del seu ús principal. Així, els pots de vidre són plens de cranis petits que els protagonistes aboquen per terra o manipulen, donant la paraula als morts que es passen per la "Balada". Les posts i les caixes de fusta esdevenen tan aviat taüts com finestretes de banc, ara vies de tren, ara un parell d'esquí. I, finalment, el torn d'escultor és el suport sobre el qual es filmen plànols, documents d'arxiu o dibuixos realitzats en directe. Aquestes imatges són projectades, simultàniament, sobre la tela blanca que es fa servir de pantalla.

A mesura que el periple del cor del president avança, l'espai es va transformant i cada història deixa empremta sobre l'escenari. Empremta que, d'una banda, s'afegeix a les anteriors fent pal·lesos tots els fets que s'han anat acumulant, les paraules i els pensaments dels nostres històrics anònims, i de l'altra, materialitza, a l'escenari, els elements -de vegades anacrònics- d'una memòria en construcció.

Ivan Fox i Anton Tarradellas

Els autors i actors:

Ivan Fox

Nascut a Barcelona el 1966, als tretze anys fa els primers passos sobre un escenari amb Ronda de mort a Sinera de Salvador Espriu (dir. Ricard Salvat, 1980). S'inicia en la manipulació de titelles i en el teatre d'objectes amb Els Rocamora sota la direcció de Bertí Tobias. En circ col·labora amb el duo Boni & Caroli i el Circ Sèmola i en teatre de carrer i visual amb Al Victor. Als vint-i-quatre anys debuta en la dansa contemporània amb la companyia Michèle Anne De Mey a Bèlgica i amb Georges Appaix a França. Col·labora també amb Simone Sandroni i Lenka Floriova a Praga i amb Marco Berretini a París.

Des dels anys noranta resideix principalment a Bèlgica, des d'on combina les seves creacions personals (Ça t'as vu! Productions) amb les col·laboracions amb d'altres companyies de teatre, dansa i cabaret. Entre les seves darreres creacions destaquen *Dix façons de ne pas s'emmerder au théâtre* (1997), *Splendeur et Mort de Joaquín Murieta*, de P. Neruda (2005), *Oedipe à la ferme* (Festival d'Avinyó, 2007), *El sueño de Taniperla* (Barcelona 2007) i *Ubu à l'Élysée* (Festival d'Avinyó, 2009).

Ivan Fox (esquerre) i Anton Tarradellas (dreta)

Anton Tarradellas

Nascut el 1978 a Lausana, Suïssa, Anton Tarradellas rep la Història per herència. Fill i nét de catalans, la seva trajectòria, el lloc mateix del seu naixement, són el resultat de les conviccions i de la militància d'un home i de la lluita per la supervivència de tot un poble. I és que Anton Tarradellas és net de Josep Tarradellas i Joan, que va ser escollit president de la Generalitat de Catalunya a l'exili l'any 1954, càrrec que va ocupar fins a les primeres eleccions democràtiques del 1980.

El 1997, Anton Tarradellas comença estudis d'Història i de Ciències polítiques a la Universitat de Lausana i s'orienta finalment cap al teatre el 1999. El 2001, s'instal·la a Brussel·les, on estudia interpretació a l'Institut National Supérieur des Arts du Spectacle. Ha actuat, entre d'altres, en espectacles per a joves i en grans projectes, com ara *Électre* al Théâtre National de Belgique, *Oedipe* a Colònia al Théâtre Varia, *La Tempête* al Théâtre Océan Nord i *Guerre* de Rainald Goetz. Paral·lelament al seu treball d'actor, Anton Tarradellas s'ha llançat a l'escriptura i la realització de cinema documental. El curtmetratge *Les Tilleuls* n'és el primer resultat.

Activitats:

Taula rodona “L’exili a escena”

Dia: dimarts 12/06/2012

Hora: 18:30 h

Lloc: Museu d’Història de Catalunya (Pl. de Pau Vila, 3. Palau de Mar. Barcelona)

Amb la participació de **Jordi Vila-Abadal, Josep M. Bricall, Anton Tarradellas i Ivan Fox.**

Moderada per **Jordi Palou-Loverdos**

Amb la presència del director del Museu d’Història de Catalunya, **Agustí Alcoberro**

Coincidint amb les representacions de l’espectacle *La Balada dels històrics anònims*, a la Sala Beckett del 7 al 24 de juny, es durà a terme un acte que proposa un diàleg obert entre fets històrics, alguns dels seus protagonistes destacats i una obra artística que evoca aquests fets, tot suscitant el debat sobre la memòria en el context històric actual. Aquesta taula rodona s’ha concebut per debatre i reflexionar sobre el paper de l’art i la seva potencialitat en la recuperació i la transmissió de la memòria.

Moderada pel director del Memorial Democràtic, Jordi Palou-Loverdos, comptarà, a més de la participació dels autors i actors Ivan Fox i Anton Tarradellas, de dues de les personalitats que van treballar en aquesta tasca de recuperació de la Generalitat de Catalunya, Jordi Vila-Abadal i Josep M. Bricall. Tots dos són col·laboradors del president Tarradellas en el seu retorn i durant els primers anys de govern autonòmic.

Apunts biogràfics:

Jordi Vila-Abadal (Barcelona, 1926). Metge psiquiatre, fundador de l'Associació d'Ajuda al Toxicòman i de la primera comunitat terapèutica de toxicomanies a finals dels setanta. Fou monjo de Montserrat durant 22 anys, fins que la seva evolució ideològica i la necessitat d'acostar-se als problemes reals del país i de la societat el van fer abandonar la vida monàstica. Va col·laborar amb el president Josep Tarradellas i Joan organitzant la comissió ciutadana pel retorn del president Tarradellas i del seu trasllat a Catalunya (incloent-hi els documents de la Generalitat de Catalunya i el cor del president Macià). A petició del mateix president, es va quedar treballant a la secretaria de la Presidència del primer govern de la Generalitat de Catalunya després del franquisme. També va ser membre fundador de la Xarxa d'Entitats Cíviques i Culturals dels Països Catalans i ha presidit el Centre Internacional Escarré per a les Minories Ètniques i les Nacions (CIEMEN). És autor de diversos assajos pedagògics i de la biografia del seu pare, *El doctor Lluís Vila d'Abadal i el seu temps* (1990), i també del llibre sobre l'abat Escarré, *L'abat d'un poble, Aureli M. Escarré* (1998).

Josep M. Bricall (Barcelona, 1936). Catedràtic emèrit d'Economia Política a la Universitat de Barcelona. El seu estudi *La política econòmica de la Generalitat durant la Guerra Civil* va fer que entrés en contacte a l'exili amb Josep Tarradellas, president de la Generalitat de Catalunya, amb qui va establir una relació d'amistat. Amb el retorn del president Tarradellas el 1977, va ser nomenat secretari general de la Presidència de la Generalitat de Catalunya, i dos anys més tard seria nomenat conseller de Governació. Ha estat professor d'Economia Política a la Universitat de Barcelona, de la qual va ser rector durant el període 1986-1994, i més tard va ser president de l'Associació de les Universitats Europees (Conferència de Rectors Europeus) 1994-1998. Fou membre del comitè assessor de la Comissió Europea per al programa Erasmus (1987-1994) i del Consell de la Universitat de les Nacions Unides (1998-2004). En representació de l'Ajuntament, formà part de la Comissió Delegada del Patronat del Gran Teatre del Liceu (1984-1991). També va ser comissionat per a la creació del Consell Nacional de la Cultura i les Arts (2004-2005).

**Sala Beckett/Obrador
Internacional de Dramatúrgia**

Alegre de Dalt 55 bis
08024 Barcelona
www.salabeckett.cat

info@salabeckett.cat
premsa@salabeckett.cat

segueix-nos també a facebook i a Twitter @salabeckett

Espai subvencionat per:

Ajuntament de Barcelona
Barcelona Cultura

Amb el suport de:

MANNERS →
TRADUCCIONS I CORRECCIONS

